

Latweeschu Awises.

No. 33.

Zettortdeenâ 15. Augustâ.

1863.

Sluddinafchana.

Pee zeen. Kursemmes Gubernatera lunga laudis jau taggad un wissuwairal Schibdi no Kursemmes pilfateem un meestineem peeneffuschu wiffadas subdsibas par nahkofschu nekrufschu dohschannu. Kursemmes zeen. Gubernatera lungs tadeht Latw. Awises leel iisluddinaht, ka pehz nekrufschu liffumeem no 1862 gadda § 544. pee Gubernatera lunga nekrufschu deht tillai warr subdseht par nekrufschu-kummissiones spreedumeem; tadeht itt wiffas subdsibas, kas taggad nekrufschu labbad taps peenestas, Gubernatera lungs atraidihš un ne peenems, un tâlabbad irr welti, taggad eet subdsetees.

Zelgawas pilli, 9tâ Augustâ 1863.

Ziwil-Gubernaters J. v. Brewern.

Kanzlera direktora palihgš N. Bornhardt.

Zaunas sinnas.

Behterburga. Muhfu Keisereene 2trâ Augustâ aifgabjust us Krimmi un Keisers Winnu pawaddijis lihds Nischni-Nowgorodei, no kurrenes Keisers 11tâ Augustâ Behterburgâ pahnahjis.

Zelgawas Rahtsmuischas fainneeks S. jaunâ plehsunâ schinni gaddâ 13tâ neddelâ bij eesehjis pufe puhru linnu, kas brangi fanahza. 11tâ neddelâ 2 naktis tâ falla, ka leddus bij us uhdens. Sanahkufschu linnu jau 1 neddelu wezzas abbas lappinas gluschi nosalla. Ne isarra, kaut wiffi teiza, lai tâ darroht. Redsi, linni no jauna fahza angst un isaugufchi ittin garri, sehklas pilni, pilna druwa un linni taggad jau eenahkufchi un noplukti 9tâ Augustâ. — Pee paschas Zelgawas Deemu teikdami preezajahš, ka rudsi un wiffa wassaraja, ir kartuppeti itt baggati augufchi, un eekulteem rudseem itt swarrigi grandi. Lai Deews tâpat dohtu wiffur. Arri Leischos pee Dinaburgas effoht branga labbiba.

Dubbultôs. 2tâ Augustâ kahdas 4 reises tai deenâ nobirra krusa pee juhremallas, Zelgawas un Mihgas. Behz pufdeenas fazehlahš itt ahtri neganta wehtra un leelš weefulis ar pehrkonu, kas juhâ breef-migi plohsidamees fagreessis rinku rinkôs debbeschus un ir juhâs uhdeni rinkodams fazehlis gaisâ un scho maktigu uhdens stabbu saweenojis ar melneem debbescheem, kas nu kohpâ ar to uhdens stabbu no weesula rinkoti pa juhru daufijees un us juhremallu dewees, kamehr tē ischkihdis. Dampfluggi no Wahzsemmes un arri no Behterburgas nahloht leelas breefmâs un bailēs bijufchi.

Pinnusemme famettufe naudu un leel taifist Keiseram gohda stabbu par pateizibu, ka Pinnusemmei leelo landagu nowehlejis.

Kasaku semmē 27tâ Juhli pirmo reisi braukufchi ar jauno eisenbahni no Nowotscherkaskas us kalnuzazzeju weetahm.

Odeffa. Kahda Enlantes kaupmannu beedriba

usnehmusees par 156 millj. sudr. rubl. taifih eisenbahni no Masflawas us Sewastopoli. Keiser's to apstiprinajis. (Tad ta nauda!)

Wilna. 235 Wilnas gubernementis muischneeki zaur sawu marschallu Domeiku General-Gubernateram Murawjewam grahmatu dewuschi, kurrâ schee Keiseram isteiz, ka tee Winnam ustizzigi klausischoht. — Behz 3 deenahm pee schi marschalla atnahjis 20 gad-duâ wezâ jaunellis un Domeikam grahmatu eedohdoht duhriâ ar daggu, bet marschalls kruhtis pasargajis ar rohku un fullaini sauzis palihgâ. Sleplawa faduhriâ marschallam rohku un arri fullaini eewainojis, tad aif-behdis un nosuddis. Marschalla dshwiba naw maitata.

Wilna. Murawjew's pawehlejis, ka teem Kreewu un Kursemmes muischneekem, kam Leischd's muischas, ne effoht 10, bet tillai 1½ prazentes no sawahm muischahm jamaksa. Schi nauda scheem ne effoht jamaksa par strahpi, bet ka Larra-nauda. Pohlu muischneekem jamaksa tee 10 prazenti ka strahpes nauda par to dumpi. Tahdeem Pohlu muischneekem, kas flaidri warr peerahdiht, ka ustizzigi Keiseram bijuschi, tillai 5 prazenti un bahrineem tillai 1½ prazenti jamaksa. Wissi dumpineeki, kam Larra-teesâ eerahda, ka wainigi, bes schelastibas tohp noteefati ar nahwi jeb aifwesti. — Sleppena kumitete redsoht, ka us fweychu semmu palihgu ne warroht wairs dauds zerreht, pawehlejuse, lai 12tâ Augustâ fazelshas us reisi itt wissi Pohli. Bet nu Pohli paschi sawâ starpâ sanihkuschi sahl schkirtees 2 dallâs; jo tee semmee, (kas eefaulti par farkaneem, un irr paschi nihaki dumpineeki), ne ustizzioht teem augsteem (balteem), kas kehniu gribboht zelt. Arri dumpineeku ihstais spehks jau irr falaufts un tif retti kur kahdus itt leelus barrus wehl warr useet. Jo Keisera Larra-spehks staiga wissd's aprinkd's, fakauj un ifkaisina dumpineeku barrus, kas scheid woi tur sakrahjuschees. Leeld's meschd's un purwid's tee sinn flehptees, kur teem saldati ne warr pee-eet. No turrenes tee tad sleppen usbruhl kahdam zeemam jeb kahdam masam saldatu pulkam. Tâ tad arri kahdi 3 tuhst. Pohli meschâ nedohmajoht usfrehjuschi 27tâ Zuhli pee Zirzines 1½ rohtahm kahjineeku ar 2 leeleem-gabbaleem, kas waddijuschi us Lublini 200 tuhst. rubulus un zittas leetas. Saldati 4 stundas stipri kahwuschees, kamehr wissu pulweri isschahwuschchi. Tad saldati abbus leelus-gabbalus aifnaglojuschi, ka wairs ne warr schaut, un turrejuschees, kamehr 2 wirsneeki un 82 saldati nokauti un 5 wirsneeki un 149 saldati fashauti tappuschchi. — Taggad 9 rohtas ar 4 leeleem-gabbaleem scheem dumpineekem dseennahs pallaf. —

Mogilewas un **Witepskas** gubernementis wissi meerigi, tapat arri 4 Wilnas aprinkd's, kur

dumpineeku barri aifbehguschchi pahr Remas uppi us Augustowas gubernementi. Min'skas gubernementis tillai 2 masi barri meschd's. Tillai wehl kahd's Wilnas un Kaunas aprinkd's irr leelaki barri, kas no saldateem tohp spaiditi; arri semneeki palihds Kreewem, jo ar waldischanas wehlefschanu eetaifijuschchi zeemu un fahdschu waktis. Warschawâ un wissd's Pohlu pilfatd's un krepostd's Kreewu spehks gattaws, ja Pohli 12tâ Augustâ mehginatu atkal fazeltees. Taggad Pohlu un zittu tantu behgli Turkusemmê pee rohbeschahm sakrahjahs, no turrenes gribbedami eelauste'es Kreewusemmê, bet ir tur tohs wakte. — Enlantes teefas to Pohlu behgli, kas Londone fahjis falassihht wissadus behglus un tohs gribbejis nowest Pohleem palihgâ, likkuschas fauemt un to taggad teefa ka dumpineeku. — Bruhschu Pohld's taggad Pohli jo nemeerigi palikluschi un wissadi darbojahs muhsu Pohleem palihgâ nahkt. Bet Bruhschu waldischana tohs stipri wakte un bes schelastibas teefa un sohda wainigus.

Wilna un **Warschawâ** ar wissadu gohdu parahdischanahm fwinnejuschi Keisereenes dsimschanas deenu un pee Murawjewa, ka arri pee Leelwirsta Konstantina atnahkuschi laimi Keisereenei wehleht neween Kreewu, bet ir dauds Pohlu augsti lungi un muischneeki.

Enlantes Kehnineene ar saweem dehleem Awredu un Leopoldu un meitahm Gleni un Beatrizi nobraukuse Bahzsemme pee sawa schwahgera, Koburgas erzoga Ernsta, kur kahdu laiku palikschioht.

Bruhschu Kehninsch un winna krohamantineeks. Enlantes Kehnineenes snohts, nobraukuschchi no Gasteines wesselibas awota us Bahdes awotu, kas naw lohti tahlu no Frankpurtes.

Parise. Tahs 3 grahmatas, kas muhsu Ministeram Gortschakowam antwohrti dohs, taggad jau nosuhstias us Pehterburgu; bet Awises wehl ne sinn teikt, lo schihs raksta. Tif to sinn, ka Enlante un Gistreikeris naw ta rakstijuschchi, ka Napoleons ihsti gribbejis, ka gan wehl turras pee teem 6 padohmeem, bet us labbu un meeru rahda. Ne Enlante nedf Gistreikeris Pohlu labbad gribboht karru fahkt. Wissi zerre, ka ar raksteem ween warreschoht pahrtikt. Dabbusim flaidrakas sinnas par schihm grahmatahm.

Gistreikeru Keiser's pat's rakstijis itt wisseem walstu waldineekem, kas peeturrah's pee Bahzu walstu-beedribas un tohs luhdis, lai 5/17 Augustâ paschi waldineeki fanahl Frankpurte pee Mainupes, kur no wezzu wezzeem laikeem allasch Bahzu waldineeki jeb winnu weetneeki us landagu fanahkuschi, un kur arri wezzd's laikd's Bahzsemmes Keiseru iswehleja un to krohneja. Bruhschu Kehninu jau bij

luhdis nahlt, kad abbi bijuschi Gasteinè un wehl luhgshanas grahmatu tam pehzak laidis; bet Pruhfchu Rehninsch, Dahnu Rehninsch, kam Dsteines un Lauenburgas deht buhtu janahl un wehl kahdi 3 masaki waldineeki attekluschi, ka ne nahlschoht; tee zitti wiffi us Prankpurti nahlsuschi. Senn deenahm til dauds waldineeku naw kohpà redseti. Gistreikeru Keiseru 2/14 Augustà fagaidijuschi ar leelu gohdu un preeku; atnahluschi Baijeru, Wirtembergas, Sakschu un Annoveres Rehnini; Dlantès Rehninsch sawu brahli nosuhthijs, bes teem wehl nahlsuschi wiffi leelerzogi, erzogi, wirsti un grahni, kas sawai semmei waldineeki. Wezzu Wahzsemmes Keiseru sahla 5ta Augustà tad wiffi sanahluschi farunnatees par teem padohmeem, fo Gistreikeru Keisers isdohd par to, ka Wahzsemmes walsu-beedriba pawiffam buhtu japahrtaisa, lai ta paliktu jo spehzigà nekà lihds schim bijuse un stipra deesgan, karrà Wahzsemmes eenaidneekeem prettim turretees; jo taggad effoht Wahzsemmei bailigi laifi. Skaidri wehl ne sinu schohs padohmus, bet falla: gribboht wiffai Wahzsemmei kohpà zelt 2 waldishanas kambarus. Pee pirmeja kambara itt wiffi Wahzu walsu waldineeki lai peederroht un Gistreikeru Keisers lai effoht wiinu presidents; lai no illatras semmes landaga iswehlejoht wihrus, pawiffam 300, kas lai peeder pee o htra kambara. Abbi kambari kohpà lai effoht Wahzsemmes walsu parlaments, kas us 3 gaddeem lai paleel Prankpurtè un gahda par walsis likkumeem 2c. 2c. 2c. Bes tam wehl effoht jazelt 5 Wahzu walsu direktori (3 no Gistreikeru, Pruhfchu, Baijeru walsis un 2 no wiffahm zittahm walsstim aizinati), kas lai gahda par karrà buhschanu. — Wiffi waldineeki kohpà rakstijuschi un Sakschu Rehninsch pats noneffis grahmatu pee Pruhfchu Rehnina us Bahdi un luhgusch, lai jelle arri atnahloht Prankpurtè; tomehr Pruhfchis ne nahlschoht. Tà leelahs, ka Pruhfchis itt nebuht ne gribb scho jaunnu leetu; zerre ka Gistreikeru Keisers warretu eetaifitees par wiffu Wahzsemmes galwu. Dohschoht zittus padohmus, ka Wahzsemmes walsu-beedribas waldishana buhtu japahrtaisa. — Nu buhs kahdi gaddi, ka til ne wiffa Wahzsemme us Pruhfcheem ween zerreja un teem no firds peeturrejahs, bet schinnis beidsamòs gaddòs Pruhfchis tà darriijs, ka nekahda walsis tam naw par ihstu draugu. Deews sinn, woi schee Gistreikeru padohmi isdohsees. Jo ja stiprais Pruhfchis prettim turras un itt wiffi, kas pee Wahzu walsu-beedribas peeder, naw ween à prahtà, tad pehz likkumeem to ne warroht pahrtaisht zittadu nekà bijuse. — Warr saprast kahdu leelu lepnu gohdu, stahli, preeku, wiffadu gresnumu un gohda parahdishanas Prankpurtè taggad bauda, kur til dauds augstu waldineeku kahdu neddetu paliks. Salka, Sprantscheem ne patihloht,

ka Wahzsemme tà firsnigi gribb fabeedrotees un stipri-natees. —

Sprantschu Awises taggad lehnakas palikluschas prett Kreeweem, mas fo runna par karru un arri Pohlus til ablam wairs ne isslawe. Wifs rahda us meeru un ka schinni gaddà nekahds karsch ne effoht gaidams. Tapat arri Enlantes Awises Pohleem par labbu nezil ne darbojahs un runna tillai par Wahzsemmes waldineeku fa-eeschanohs Prankpurtè un par Gistreikeri, kas palikschoht stiprs Wahzsemme un draudsihu zelschoht ar Napoleonu. Jo falla, Gistreikeru Keisers ne effoht Napoleona padohmam prettineeks, kas winna brahli, erzergogu Maksimilianu, gribb zelt par Mejikas Keiseru, ja til Sprantschi Mejiku pateesi uswarr un galwo, ka klausih. Turprettim Seemet-Amerika un ir Enlante par to kurn, ka Sprantschi Mejikà tà darra, un ka karru ar Mejiku fahloht, Sprantschu generali gan fluddinajuschi, ka Mejikas waldishanu itt nebuht ne gribboht pahrtaisht un tillai parradus eedsiht, bet nu darra tà, itt ka schi leela brihw-walsis jau buhtu peederriga pee Sprantschu Keisera. Arri Italia kurn, ka Napoleons draudsejahs ar Gistreikeri; jo ar to teem suhd zerriba dabhuht Beneziu un Rohmu. Garibaldis stahw kluffu sawà masà fallà Kaprerà.

Greekeru jaunais lehninsch ees tuhda us sawu walsi, tà ka Sonias fallu landags buhs spreedis, ka pee Greekeru walsis gribb peederrecht. — Konstantinopolè Turku Keisera wezza leela pils effoht no-degguse.

Afia. India Enlenderi taggad effoht fahkruschchi Indias leela dumpja ihsto galwu, Nena Saibu, kas til breefmigi un neschelligi tobrihdi bij lizzis mohzih un apkaut Enlenderus. Schis aplam baggats un warrens, bet breefmigs waldineeks, bij aisbehdhis un fahdus 3 gaddus gan schur gan tur kalnòs un purwjos un sweschas semmes flehpees. Enlenderi to skaidri ne pasinnuschi, un pahri reisi nokehruschchi un pahkruschchi zittu winna weeta, tizzedami ka scho Nena Saibu effoht dabbijuschi, bet allasch bij peewihluschees. Bet nu scho reisi to ihsto Nena Saibu pateesi effoht fahkruschchi un pilnu maksu tam dohs. — Kihnà dumpineeki atkal stipri palikluschi un jau atnahluschi nezil tahlu no Pekinges, kaut Enlantes un Sprantschu saldati Keiseram palihds. — Japanas Keisers effoht leelu strahpes nandu Enlendereem ismaksajis par to, ka Enlantes konsuls nokauts tappis, bet paschu fleplawu ne spehjoht nodoht teefas; jo schis effoht par dauds stiprs un warrens. — Manillas fallà semmes trihzheshana 4ta Zuhni tahdu breefmigu pohstu padarrijuse, ka effoht 20—30 millj.

rubl. fshades. Manillas brangâ pilsatâ tif ne wiffi nammi fagahsfchees woi famaitati un tiffkai 2 basnijâs wehl warroht Deewam kalpoh. Wehl nefinnams pulks zilweku nofists woi fadraggahts.

— 3.

Sweijofhana.

Muhfu deenâs darbojahs dauds eefsch zilweku fir-dihm mohdinaht jo mihlaku prahtu ne ween preefsch zitteem zilwekem, bet arri preefsch teem dshweem Deewa raddijumeem, kam gan ne zilweku prahts un zilweku walloda, — bet kas tatschu ne irr pasaulê, lai zilweki tohs aplam pohsta un mohza, neds lai zilweki preezajahs par winnu zeeschanahm un fahpehm. Ta patte fwehta mihlestiba, kas muhs mahza mihleht fawus tuwalus, ta gribb arri, lai firds mums irr schehliga preefsch teem zitteem dshwneekeem. Un ja dasch tam fwehtam wahrdam ne klausa, bet klausa tif fawai pascha gudribai, — tad nu ne retti pat irr schi mahza schehloht, ja ne wiffus, bet tatschu tohs, kas kaut kâ tam warr buht derrigi, zaur kurreem pelna un ušturs. Tapat noteek arri, ka paschai gudribai gohdu ne dohd, un ka itt neschehligi par pohstu dshwo ar teem lohpinem, ko Deews dewis zilwekem par palifgu un par ušturru, un itt tap ehz dshwo neschehligi, ka nelabbâ pelnu lahribâ gribb wairak winnus peespeest pee darba, neka tee ihsti spehj panest, un masak dohd teem par ušturru ne ka wajaga, — kâ daschi darra ar faweem sirgeem; — woi gribb fewim jo wairak ušturra un naudas zaur tam, ka taupigi ne dshwo ne ar meddischanu ne ar sweijofchanu. Kur zits zittam labba ne wehl, bet labbumu zil warredams gribb preefsch fewim ween, kur apskausch fawu kaiminu, kad tam labbaka pahrikfchana, — tur dsennahs arri nikni zittam preefschâ tapt un preefsch fewim sadabbuht ko zittam ne wehl. Ja ne buhtu liffumi, kas ne wehl kaut kurream jehgeram eet un noschaut zeek un kad winnam tihl, — ne zil ilgi ne buhtu gandrihs ne sakki, ne stirnas, ne breeschi, un ne buhtu wairs ne tee zitti meddijami putni. Zebfchu nu gan arri sweijofhana ne wiffur wiffseem wehleta, un liffumi irr, kas aisleedf nahrstes laikâ sweijoh, — tatschu zittur gan par schahdahm newehleschanahm un aisleegfchanahm ne behda, gan arri sweijo ar tahdeem tihkleem, kam azzis par dauds schauras un kas tadeht arri tahs jaunâs masas siwis istrauj ahra no uhdens, — un schahs tad ne eemett atkal uhdeni atpaklak, lai isaug leelakas, bet nemm wiffas un woi apehd woi pahrdohd. Kad nu wehl paschâ nahrsteschanas laikâ

sweijo, siwis ar wiffu nahrsti panemm, un irr paschu laistu nahrsti isphosta, — tad dasch gan kahdu brihdi wairak fewim fasweijo un preezajahs par fawu lohmu, — bet ne apdohma ka tahdâ neschehligâ karroschanâ prett siwim, winsch karro prett fawu paschu labklahfchanu, un padarra ka behrni un behrnu behrni brehks wairak par to, ka uppes, esari un patte juhra paleek tufchi un ne isdohd tif dauds kâ wezzôs laikôs isdewuschi, un ka nu jau taggad weetahm schehlojahs par to, ka siwju dauds masak nekâ zitteem gaddeem bija. Ta waina irr pascheem zilwekem. Ja wiffi fandsetu prahtigi tahs siwis kas dshwi, ja nahrsteschanas laikâ ne sweijotu, ja wehletu jaunahm siwim isaugt labbâ augumâ, ja tihkleem additu leelakas azzis, ja tahs masas jaunâs siwis eelaistu atkal uhdeni, ja ne liktu tif dauds wenteru un ne darbotohs tif dauds ar wadscheem —: gan pamaggam siwis waislotohs labbaki un paschâ laikâ teem, kas sweijo prahtigi, labbama buhtu rohkâs. Arri zittâs semmês zaur neprahligu sweijofchanu siwju truhkums tif leels palizzis, ka wajadseja zeetâkus liffumus nospreest par to, kâ ar sweijofchanu jadarra, lai siwis aplam ne pohsta, — un nu arri us to dohmaja un to isdarrija zaur labbu apkohpschanu un audsinafchanu — siwju pulku wairak un siwju sortes arri tahdâs weetâs, eefsch uppehm, dihkeem un esareem, — dabbuht, kur winnas wehl naw bijuschas, — un to isdarrija tâ, ka augligu siwju nahrsti no zitteem uhdeneem pahrwedde un eelaide un apkohpe, kur gribbeja lai schahs siwis augtu. Isgudroja pat nahrstu siwim ikrus leegi ispspeest un teem siwju-peenu wirsu laist, tâ ka ikra paleek augliga. Daschâs weetâs arri muhsu turwumâ, Pinnusemmê un zittâ gabbalâ Kreewusemmê, eetaisija tahs siwju-kohpschanas, zaur ko teem kohpejeem ittin labbi pelni isdewuschees.

Arri mums buhtu labbi, kad dohtu wehl zeetâkus liffumus un pawehleschanas par sweijofchanu, lai siwis pahreelkam un nebehdigi ne pohsta; bet wehl jo labbi buhtu, kad wiffi, kas siwis sweijo, paschi ne ween klausitu gohdigi tahdeem liffumeem, bet tai paschâ uppê woi esarâ woi juhra sweijodami faderretohs, farunnajuschees, weenâ prahtâ zits zittam par usraugu buht un to wainigo peerahdihst wiffseem zitteem, lai tee par winna pahrlahpschanu tam nospreesch maksu, ko nabbagu lahde warr doht, — woi winnu peerahda teesai. Wiselabbaki liffumi, — ja ne irr kas to pahrlahpeju peerahda, — neko ne spehj isdarriht; un ja kahdâ weetâ wiffi irr pahrlahpeji, tad gan zits zittu ne apfuhdseh. Usmas esarâ (Kurremmê), kurrâ schogadd preefsch wezzeem Jahneem pasihstamu Morizza-kalwu apmekleju, pahrbraukdams redseju sweijneeku, kas pee esara mallas no tihkla

islaßija mafus siwtinus ween un tahs eemette fawâ laiwâ — us paturefchanu!

Daugawâ zaur wadscheem dauds masu siwju fawu gallu dabbuhn. Dik pat siwim par leelu pohstu tee sweijneeku talki jeb fujeki, us ko tur fadohdahs. Lafchi fawâ zellâ leelâs uppês jo wairaf eetu us augfchpuffi, ja ne buhtu til dauds zilweku, kas winnu zellâ pehz teem tihlodami, tazzus liktu, un tâpat arri fufcheem. Turklaht nu zitti arri zaur sahlehem, kas siwis apreibo woi nonahwe, dauds ispohtsa. Kur seemâ sweijo appafsch leddus, tur arri nemu wiffu kas til ween ee-eet eefsch teem tihkleem, kam fihkas azziis. Tâ pohsta zeel ween warr! Un arri muhsu efari wairs naw til augligi kâ bijufchi. — Tapehz faudsejet, miikli sweijneeki, to fwehtibu, ko Deews mihtais dohd eefsch uppehm, efareem un juhrâ; ne dsihwojeet kâ nefaktibâ ar tahm siwim. Lai tahs jaunas mafas siwis paleef uhdeni, lihds kamehr labbi usaugufchas; pamettat uhdeni nahrsi un nahrstes siwis. Un, ja warrat, palihdfeet labpraht teem, kas siwju-kohpschanas eetaifa, woi eetaifat paschi, kam derriga weeta, tahdas kohpschanas, pahr kurrahm, kam tihf wairaf sinnaht par scho leetu, warretu peerahdiht wehl jo pilnigas sinnas. Woi Kursemme tahdas siwju-kohpschanas kautkur jau pastahw, to ne sinnu; bet ja kautkur irr, tad pateiktum, kad Awifês par to dabbutu ko lassihht. Sprantschu semmê itt leelas laschu-kohpschanas, arri Norwegôs un Sweedreem jau preeksch trim gaddeem kahdâs feschdesmits weetas tahdas bija, — un ittin labbi isdewahs ar tahm.

H. K.—II.

No Mihgas juhrmallas.

III.

Dubbults, 20. Zuhl 1863.

Zelgawâ itt nekahda labba wesseliga dserrama uhdens! Zapahrteef ar to nekaidru uhdeni, kas nammu pumpâs nahf no ta kanahla, ko wezzôs laikôs Kursemmes labbalais leelskungs, erzogs Jehkabs, lizzis rakt sahkdams pee Swehtes uppes, 2 werstes no pilfata un wehl kahdu wersti zaur paschu pilfatu waddidams us Drilfes uppi, kas garr paschu pilfatu eet. Pilfata rinsteini eeteff schi kanahlâ — tadeht uhdens waffaras laikâ daudskahrt par dauds flikts un newesseligis. Tomehr jaderr, jo itt nekahdu affu pilfata naw; tiklai weena labba affa irr Nahtsmuischâ, 2 werstes no pilfata. Kam irr sirga jeb spehj malfahrt, gan dabbu scho uhdeni; bet woi weena affa 23 tuhlfstoschu zilweku slahpes spehj dsiffinahrt? Zelgawâ nekahdu affu ne warr rakt, jo wiffur appafsch pahris pehdu dsikkas purwja semmes irr tekfoschas uhdens pilnas (juhras) smiltis. Zik tahs smiltis razzejeem

nefawaldamas, to mehsh paschi redsejufchi, kad pehrnaja gaddâ us Zahneem pee paschas Latweefchu basnijas Wahzsemmes affu-razzeju meisteris ar faweem 3 stipreem kalna-razzejeem, ihsteem ne-apnikkufcheem strahdneekem un kahdeem 6 Zelgawas darba wihreem fahfa affu rakt no pilfata derreti. Rakka mundri, prahtigi, bet ne tikla us preekschu, jo tekfoschas uhdens pilnas smiltis gruâ un eegruâ un bedre bij un palikka smirdoscha uhdens pilna, kaut 2 wihri ar 2 wihreem pahrmihdamees weenumehr uhdeni ispumpeja. Taisija bedrei seenas no spundetahm plankahm, ko fadsinna kâ stabbus semmê, lai smiltis un uhdens no mallahm ne eelauschahs, un tad dibbeni ar schkippelem (lahpstahm) smiltis ar mohfahm iszehla, jo schihs uhdens smiltis kâ pikkis lihp pee schkippelem un gruhtas kâ fwins. Bet nezil israkfufchi, tad no appafsch un fahnôs uhdens ar wiffu spehku islausdamees azzumirkli atkal bedri peepildija ar uhdeni un smiltim un tâ tad daschu neddetu jau bij rakfufchi, bet tiklai kahdas 6—8 pehdas eerakfufchi.

Nu fahfa tâ darriht. Taisija no plankahm pehdu plattu krohni 10 pehdas zaurmehrà — peekalla krohna aprinkim pehdu plattu dselâ, kas kâ nasis lai eegreesch krohnim zekku. Scho krohni uslikka us affas bedres dibbina pehz lohthes lihdsenu un nu uhdeni ispumpejohht, muhrneeki no labbi isdesinateem keegeekem ar Gmlantes kaffeem (Portlant zement, kas ahtri uhdeni paleef zeeti un nekahdu uhdeni wairs ne laisch zauri), us scho krohni muhreja zaurmehrà 10 pehdu plattu affas krohni un tad isplehfa mallâs eedsihtas spundetâs plankas. Ar to nu gan fawaldija smiltis, kas mallâs wairs ne warreja eegruht; — arri muhrechts krohnis ar fawu leelu fwarru (uslikka muhru krohnim arri wehl kahdu tuhlfstoti mahrzinu dselles fwarru) un fawu rinka nast eegreesa un eespeedahs smiltis un druzzin dsikkaki nogrimma. Nu 2 kalna-razzeji lauwas spehka ar fawahm schkippelem muhreta affas-krohna eefschâ uhdeni stahwedami rakka, israktas smiltis eelikka spannôs, ko ar windi 4 wihri us augfchu dinna, istibrija un tad atkal nolaida us dibbeni. — Tâ gan fahja us preekschu. Jo eefschâ un appafsch krohna smiltis israkka, jo smaggais muhru krohnis dsikkaki semmê eespeedehs. Bet kaut gan duhschigi strahdaja un ar pumpu uhdeni ispumpeja, tad darbs tomehr ne paschkihras, jo leelais uhdens spehks pa brihscham ar tahdu warru zaur affas dibbeni eelaussehsh affa un til ahtri to atkal peedsinna ar uhdeni un smiltim, ka daschlahrt kalna-razzejam bij ja-eelezz spanni un ja-uskleeds, lai tik ahtri ar spanni iswell laukâ. Ratra rihtâ wiffa affa atkal bij pilna ar smirdoschu uhdeni un ilgi pumpeja, pirms atkal warreja fahkt strahdaht.

Tâ tad nu pahri mehneschu ispublejahs, kamehr

tekkofchu smilfchu beesai fahrtai zauri tappufchi un muhru beesais frohnis bij nogrimmis us grants fahrtu. Nu gahja weeglaki, bet leekais uhdens wehl ne bij fawaldams, pirms affa wehl ohtru tahdu, bet dauds masaku frohni tapat usmuhreja tahdu, ka tiklai weens weekigs kalna-rozzejis affa warreja darbotees. Abbu muhru-frohnu starpa palikka leekais uhdens, fur eelikka wehl ohtru pumpu un to ispumpeja, kad par dauds uhdens fakrahjees. Grants fahrtu nu gan usgahja ahderi ar labbu uhdeni, bet ar to ne peetikka un strahdaja un katra deena kahdu pehdu to masaku muhretu frohni dsikkaki semme eedabbuja, kamehr 40 pehdu dsikki tikka us itt stipra mahla beesas fahrtas. Zo dsikkaki frohnis nogrimma, jo usmuhreja atkal frohni augstaki, ta ka arween augstaks un smaggaks tas frohnis palikka. Gaddijahs wiffada nelaiame: gan ar pum-pahm, kas jo garras taifamas, jo ahtri saluhfa, gan smilfchu pilnas peegahja, gan arri muhru-frohnis ne grimma weenadi, bet ir paschlihi un tad peespeedees pee ohtra leelaka muhru frohna ar leelu puhlinu un leeleem swarreem tiklai bij ta noriktejams, ka atkal riktigi pehz lohtes stahweja 2c. 2c. 2c.

Stipra mahla fahrtu pehzal nogrunteja to masaku muhru-rinki (alkas frohni), usmuhreja to lihds pat augfchu, aismuhreja starpu starp abbeem frohneem un nu ar tecm wairs ne darbojahs. Istrakka zaur mahleem zauri, ir zaur ohtru grants un mergeta fahrtu (semme, kas tohti derriga pee lauku-fuhdoschanas), kamehr usgahja kalku-akminu beesu fahrtu, wairak nekā 60 pehdu dsikki appalsch semmes. Nu atmetta wiffu rakfchanu un ka „artefias affu“ fahka kalt zaur akmineem un urba ar urbschanu, kad atkal usgahja granti, jeb mergeli jeb mahtu, — atkal kalla, kad wehl usgahja farkanu jeb silganu smilfchu akminu fahrtu 2c. 2c. 2c.

Ne sinnu woi lassitajem patiktu, ja wehl istahstitu, ka tahdu affu urbj un kall. Bihstohs, jau apnikluschi lassohht. Tadeht til teilschu, ka gan urbuschi gan kalluschi wiffu ruddeni, wiffu seemu, wiffu pawassarun un wehl taggad darbojahs, jau pahri tuhstoschu rubufu istehrejuschu, 195 pehdu dsikki semme jau ee-urbuschu un gan kahdas 5 uhdens ahderes usgahjuschu, kas gan labbu uhdeni dohd, bet wehl ne warrejuschu useet tahdu uhdeni, kas pats no dsilluma uslahy pahri par semmes wirsu un deen un nakt ta tekk, ka tiklai spannis peelikts, peetek pilns dserrama uhdens. Tahdu affu fauz par „artefias affu.“ Tahdus Wahsemme deesgan warri redseht, bet tahdu tiklai tad dabbu, kad semme dsikki (daschkahrt ir 1000 un wairak pehdu) ee-urbuschu useet tahdu leelu uhdens ahderi, kas nahk no kalneem un tadeht scho uhdeni patti dsenn us augfchu un augstaki nekā semmes wirsus. Zo augsts tas kalns no kurra tahda ahdere nahk, jo augstaki

semmes wirsu uhdens uslezj un ta paleel par „Springbrunna“ affu, fur uhdens stabs islezj gaisa un smukki deesgan isskattahs. Ja kalnu tuwuma naw un kahda pilfata un dahrsa tomehr tahdu „Springbrunnu“ gribb taifht, tad nu woi kahda palana jeb kahda augsta us to muhreta nammā cetaisa dihki, fur ar pum-pahm jeb ar dampmaschinehm fakrahj uhdeni, appalsch semmes leel truhbas, kas affa to uhdeni eewadda, un kad nu truhbas gallu affa attaisa, tad tas leekais swars, kas tam uhdenim dihki, to uhdeni no affas gandrihs til pat augsti ipdsenn gaisa, zil tas dihkis augstaks par to affu. Berlinē kehnina pils preekfcha noliktas deenas un stundas maktigs uhdens stabs uslezj schuahdams gaisa kahdas 60 pehdas augsti un nokriht puttedams un milljonu pillites, kas faule spihgulodamees mirds ka sudrabs un dihmantis un irr luste to redseht. Schē un ir Pehterburgā un zittas weetas, fur naw nekahdu kalnu tuwuma, tohp uhdens dsihts no dampmaschinehm un uhdens nahk no uhdens truhbahm, kas pilfata nammōs uhdeni eewadda. Rihgā jaunu uhdens skunsti eeswehtijohht rahtuschu preekfcha wezza tirgus plazzi arri bij palaiduschu kahdu uhdens truhbu, kas fawu uhdeni parleekam augsti un smukki effohht usdsinnuse gaisa un ko effohht arri uslaiduschu besgohscha sehneem wirsu un ta tohs fawaldijuschu, kad par dauds blehnu fahkuschi darriht. Ta mannim stahstijuschu; ne sinnu woi teefa. — Jelgawas tuwuma nekahdu kalnu naw, tadeht fawu urbtu jaunu affu ne warrehs cetaisiht par „artefias affu“ un tadeht taggad labbu uhdeni te dabbususchu, beiguschu urbt, nu eelikuschi 90 pehdu garu un $4\frac{3}{4}$ zellu zaurmehra beesu warra truhbu un wirsu 26 pehdu garu kohka truhbu, lai isurbts zaurums ne fagruht un tad eeliks pumpu, lai katre pats dserramo uhdeni ispumpejahs. —

Labprahht Rihgā buhtu gahjis apluhkohht leelo jauno kumedinu nammu, fur celscha wiffu fataifa un baggati igresno, ka 26ta Augustā warr fahkt kumedinus rahdiht — ir to smukku jaunu swaru-nammu, kas eisenbahnes tuwuma taifhts un zittas jaunās ehkas Rihgas wezza pilfata ahpuffē — bet bij jasteidsahs us „Undines“ staltu dampfuggi, kas pulksten 4ds pehz pufsdeneas aiseet us Dubbulteem. Nisgahju garu pahrtaititu Kattolu un jauno Galenderu basnizu, kas ne tahlu no pils pee Daugawas. Schi gan masa basniza, bet parleekam smukki un skunstigi lihds pat tohrna gallam no „klinkereem“ (Ollantes dselteneem keegeleem) muhreta pehz wezzu wezzu Wahzu (Gohu) buhwefchanas mohdes. Ne sinnu, woi tahdas gohtifkas basnizas muhsu gubernementis dabbusi redseht. Ir Blihdenes jauna leela basniza gan gohtifki taifita, bet ne til pilnigi un smukki, ka schi masa Galenderu basniza Rihgā. — 3.

Kas masumu ne zeeni, naw leeluma wehrts.

Leelas leetas irr papreeksch arri masas bijuschas. Masas pillitēs irr straume no debbesim frittuse, kas taggad dambi zaurlausch.

Masē graudinsch bij papreeksch tas kohks tahs Kristus-mahzibas, kurra sarri nu wiffas pafauls-mallas afehno.

Taws dshwes laiks irr mas gaddu. Skaititas irr gadda deenas un stundas. Kas weenu stundu tihshi noslinko, ne rehkina neso pehz muhschibas. Redsi, fchi stunda taggad irr tawa, tapehz bruhke to, ko tu sinni no tahs nahkoschas. Un til zaur fcho dabbu ta nahkoscha wehrtiba.

Ne rehkini tu fcho dshwibu, preeksch kam tew lai derr ta muhschiga dshwofchana?

Kad tu ne gohda to raddijumu, ka tu tad to Radditaju gohdasi? Ak gekki, kas tu nihgartu apsmahde, tapehz ka tas naw wallsiws! —Id.

Stahstini.

Kahdas Seemel-Amerikas Awises fchi fluddinafchana bij lassama: „Pulstens irr pasagts, simts dahlderu wehrts. Ja saglis wiinu atdohd, tad winnam bes maksas taps weeta peerahdita, kur winsch zittu pulstenu warr dabhuht sagt, kas ohtru til wehrts. Zitta winnam ne darrihs nefa.“ — Gaidim sinnas, woi buhs raddees kas wiinu atdohdus.

Us kahdas draudses kapsehtas durwim raddahs fchee wahrdi: „Schinni kapsehta naw brihw zittu glabbah, ka ween tahdu, kas schinni draudse dshwo.“

Wihs, ko par melkuli bij eesauluschi tadeht, ka winsch mahzeja smukli pamelloht, jahja steigshus gar kahdahm mahjahm. Turpat fainneeks, kas ar faini us lauka strahdaja, prassija winnam: Kur tad nu til nohtigi steigsees, melkuli; woi ne warri atkal kahdu bischli pamelloht? Schis atbildeja: Ne, naw wallas, jasteidsahs us muischu, tur effoht pahrlaeku lehti rudsi, 30 kap. puhra. To fazzijis nohtigi ween aijjahja. —

Sainneeks isdsirdejis, ka muischa til lehti rudsi, tikka sirgus nojuhgt, kaut gan fehja, un rahwahs us muischu. Bet, ahu, bij peekrahpts! — Ne truhkst tahdu, kas tizz ir sinnamam melkulim un blehdim. —er—

Kahds wihselis kaulejahs no seewas, kas us tirgu ar zimdeem stahweja, weenu pahri pirkstainu zimdu nopirkt, bet ne warreja un ne warreja falihgt; jo seewa prassija 15 kapeikas un wihs tiklai 2 pimberus dewa. — Tad ta maktigs pirzejs un isdeweja! —er—

Kahds wihs stihdejahs ar kumedianu-naudas eenchmeju, gribbedams par pufs naudu eekschā tapt. Bet naudas fanehmejs ne laida wis eekschā, bet prassija: Kamdeht tad juhs par pufs naudu eekschā eelaidischi? Wihs atbildeja: Nu, kamdeht? Tamdeht, ka man tiklai weena azs preeksch skattischanahs! —er—

Mihklas.

Dahrsā tohpu audsinahs,
Ahdu ahdahm es aplahs.
Kas tahs ahdas noplehshs,
Tas arr raudas palaidih.

Masē buhdams esmu sahlite,
Bet leels es tappis steebrite;
Birs gallā nessu zekkulu
Un tewim dohmu pahrtiklu.

Es, kullainitis nabbaga,
Jtt melnu spalwu nessu;
Lai gan itt masē no auguma,
Tad deesgan tshaklis esu.
Man dshwe lohti bailiga,
Jo nahwe wiffur tuwumā:
Til lihds ka sohbus palauschu,
Tad beigts, ja ismukt ne trahpu.

—er—

Sluddinafchana s.

Danni nakti no 5ta us 6to Augustu pee Swahrdes skohlas namma 3 sirgi no gannibahm nosagti, weens 4 gaddu behrs sirgs, weena 6 gaddu behra fehwe un weens 10 gaddu gaischi behrs sirgs, kam labba ziska rehte no spehreena. Kas kahdu taifnu sinu warr doht par minne-teem sirgem jeb tohs rohla flappeht, dabbu 15 rubufus pateizibas maksas.

1

Wislabbatus kegetus

warr dabhuht pirkt Leel-Behrses muischa pee Dohbeles. 2

Lauku-Pimmenes

warr dabhuht pirkt Jelgawā, Leitnera aptceki, pee tirgus platfcha. 2

Mehs saweem drangeem, un pirzejeem preefch isandele-
fchanas, sinnamu darrim, la ta no mums pascheem taifita

Pofcheniffa - falwe

uf wifslabbako atkal dabujama pee 1

A. un W. Wetterich,

Apteeke un vebrwes-bobde, Rihgâ, pee
Pehtera-basnigas, masâ Minz-
eclâ Nr. 2.

Zaur Jelgawas aprinka waldifchanas pawehleschanu
no 10ta Juhla f. g. Nr. 1875. teel no Kandawas
Krohna pagasta teefas sinnamis darrimis, la pee schijs
teefas tai **21mâ un 23schâ Augustâ f. g.** tiks issobli-
tas trihs pee **Daigones** muischas peederrigas inventa-
riuma ehtas, lâ: 1) katka schubnis,

2) labbibas schubnis,

3) gohwju stallis pee strgu staka pa
labbu rohku.

Sinnas par pirlschanu warr ifkattrâ teefas deenâ pee
schijs teefas dabubt sinnaht. 2

Kandawas Krohna pag. teesâ, 15tâ Juhli 1863.

(Nr. 620.) Teefas wezz. **Mattihš Sandberg.** †††
(S. W.) Teefas fcrihweris: Kûlpe.

Tanni nakti no 6ta uf 7tu Augustu no gannibahm no-
sagts **Wiska hlmurifchâš Dirbju** kalpam **Kahrtam**
Jeffschewizam behrs firgs, blesse peere, pakkat-kahjas
baltas, labba kahja wairak, kreifa mafak, widdifschkis
firgs, 10 gaddus wezs, 40 rubl. wehris; un fainneekam
Vorentſham Jeffschewizam kalti ratti, salki mableti,
spahrni brubni, weenu juhgu ar pakkuku drahnu ifſſiti,
farkans lohks un rihti. Kas flaidras sinnas isdohd par
fcho sagti, dabubhs 10 rubl. pateizibas naudas. 2

No **Ugahles muischas waldifchanas** tohp schè
sinnamis darrimis, la **Ugahles** tirgus schinnu gaddâ
eekrihtannu **Schibdu** ſwehtdeenu deht ne lâ lihds ſchim tai
17tâ, bet tai 19tâ **Septempera** deenâ taps noturrehts.

Arri tee, kas ar brandwihna bobtehm uf tirgus gribb stab-
weht, tohp usaižnati, to ſhmju (patentu) deht pee laika
Ugahles muischâ peeteikttes. 1

Ugahles muischas waldifchana.

Wiffeem zeenigeem pirzejeem par sinnu, la pee man-
nim par lehtu malsu dabujami ſtipri ſtrahdati rijs
ſeeti, ar meldereem derrigi labbibu tihriht. Es diſh-
woju Jelgawâ **Katrhnes** eclâ pehrwetaju meſtera **Stei-**
lowſka nammâ Nr. 14. 3

Addatu taifitajs **J. Rosenberg.**

Pee mannim Rihgâ stabw gattawas un ifkattrâ deenâ
irr apluhlejamas itt wiſſas pilnigas un wiſſadas muſte-
ru-sortes

enliſchu un ſchè taifitu

lauku-kohpſchanas maſchihuu

un

lauku-kohpſchanas rihtu

un la schijs maſchihnes un ſchè rihti pee lauku-kohpſcha-
nas lohti derrigi un leelu labbumu dohd, to iſtrahda wiſ-
ſas tahs atteſtates, ſo par to ſaraſtijufchi tahdi ſaprattigi
un gudri lauku-kohpeji, kas muſju tehwiſemmè ſchâhs
maſchihnes un ſchohs rihtus irr pirluſchi, bruhkejuſchi un
par labbu atradduſchi. Es peeremmu arri un uſtaifu,
lad pee mannim tahdas jaunus maſchihnes apſtelle jeb
gribb liht ſataiſiht, kas ſamaitatas; arri zittas pee man-
nim jau gattawas dabujamas.

Ifkattrâ deenâ pee mannim gattawus warr dabubt:
rittenu (ſrittulu) lohka-gabbalus un ritteuus (ſrittulus)
preefch linnu-miſteſtku maſchinehm, arllu gabbalus, bul-
ſes un lehgerus, rattu (wahgu) aſſes, laktas, futni (ſchli),
kas malsu tauya, dselschu krahſus, no teefas eefwehrtus
ſwarrus, krahſus durwis, kas nekahdu lupti ne laiſch zauri,
pannas, ferru-ritteuus, durwju un pulſſtenu ſwarrus ic. 8

B. van Dyk,

Rihgâ, Einder-eclâ. Seeſa nammâ.

S i n n a.

Es taggad eegahjis diſhwoht ſalkajâ eclâ **Schäſera** nammâ (nelaiſka daktera **Lichtenſteina** nammâ) Nr. 2.
leeleem paſtes-ſtalkeem blaſſam. **Manna** rakſtama iſtaba irr namma kreifa jâ puſſè un ee-eijobt jaſwann ar
to ſwanni, kas durwju kreifa jâ puſſè. **Schulz.**

No abbahm **Dohrbes** draudſchm kophâ preefch **Miffionareem** atſuhtiti 17 rubl. un no **Grohbinas**
draudſes 10 rubl. 30 kap. No firſds pateizam. 3.

Labbibas un prezju tirgus Rihgâ tai 10. Augustâ un Leepajâ tai 10. Augustâ 1863 gaddâ.

M a f f a j a p a r :	Rihgâ.		Leepajâ.		M a f f a j a p a r :	Rihgâ.		Leepajâ	
	R.	K.	R.	K.		R.	K.	R.	K.
½ Tſchetw. (1 puhru) rudju 200 lihdsj	2	10	2	—	½ puddu (20 mahrz.) dselſes . . .	1	—	1	10
½ " (1 ") kweeſchu 325 —	3	50	3	15	½ " (20 ") tabaka . . .	1	25	1	60
½ " (1 ") meeſchu 150 —	1	60	1	60	½ " (20 ") ſchlihtu appianu	—	—	2	—
½ " (1 ") auſu . 100 —	1	10	—	90	½ " (20 ") ſchab. juhku gall.	—	—	—	—
½ " (1 ") ſtanu . 200 —	2	25	2	—	½ " (20 ") krohna linnu	2	75	2	—
½ " (1 ") rupju rudju mitt.	2	15	2	—	½ " (20 ") brackta linnu	1	35	1	20
½ " (1 ") bihdelet. 300 —	3	25	2	75	1 muzzu linnu ſchli . . .	7	25	—	—
½ " (1 ") " kweeſchu mil.	4	—	4	—	1 " ſilku 8 —	8	50	8	—
½ " (1 ") meeſchu putr.	2	50	2	80	10 puddu ſarkanas ſahls . . .	6	—	7	—
10 puddu (1 birkanu) ſeena . 350 —	3	75	3	50	10 " baltas rupjas ſahls . . .	5	50	6	—
½ " (20 mahrz.) ſweeſta 375 —	4	—	3	80	10 " " ſmaltas " . . .	5	50	6	—